

Seat No. : _____

09B-104

May-2015

B.A., Sem.-II

CC-111 : Sanskrit

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્નપત્રમાં છપાયેલો પ્રશ્નક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખવો.

Instruction : Write the question number in answer-book as printed in the question paper.

1. (a) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાના વિશ્વરૂપ દર્શનયોગ (અધ્યાય-11)નું સમીક્ષાત્મક મૂલ્યાંકન કરો. 7
Critically evaluate the વિશ્વરૂપદર્શનયોગ (અધ્યાય-11) of Shrimad Bhagvad Gita.

અથવા/OR

શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાના રાજવિદ્યા રાજગુહ્યયોગ (અધ્યાય-9)નો સાર આપી સમજાવો.
Summarize and explain the રાજવિદ્યારાજગુહ્યયોગ (અધ્યાય-9) of Shrimad Bhagvad Gita.

- (b) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાના પુરુષોત્તમ યોગ (અધ્યાય-15)નો સાર આપી સમજાવો. 7
Critically evaluate the પુરુષોત્તમયોગ (અધ્યાય-15) of Shrimad Bhagvad Gita

અથવા/OR

નીચેના વિષય ઉપર ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ બે)

Write short-notes on the following : (any two)

- (1) ક્ષેત્ર-ક્ષેત્રજ્ઞ
(2) ત્રિગુણાતીત પુરુષ:
(3) ભક્તલક્ષણાનિ
2. (a) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 7
Fill in the blanks with appropriate option :
- (1) અહં પઠનં _____ । (કુર્મઃ, કરોમિ, કુર્વઃ)
(2) શારદા વીણાવાદનં _____ । (કરોતિ, કુરુતઃ, કુર્મઃ)
(3) ત્વં સેવાકાર્યં _____ । (કરોષિ, કરોમિ, કુર્વન્તિ)
(4) ત્વં શિક્ષકં _____ । (ભવસિ, ભવાવઃ, ભવતઃ)
(5) અહં વૈજ્ઞાનિકં _____ । (ભવતિ, ભવામિ, ભવન્તિ)
(6) મોદકઃ મધુરં _____ । (અસ્તિ, અસ્મિ, સન્તિ)
(7) કાન્તા ચતુરં _____ । (અસ્તિ, અસ્મિ, સ્વઃ)

અથવા/OR

09B-104

1

P.T.O.

નીચેનામાંથી કોઈપણ બેના જવાબ આપો :

Answer any **two** of the following :

(1) વક્તા ક્યારે પ્રથમ પુરુષનો પ્રયોગ કરે છે ? તે ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

When does the speaker use first person ? Explain with example.

(2) રૂપો ઓળખાવો.

Recognize the Forms.

(i) કરોતિ

(ii) ભવામિ

(iii) અસ્તિ

(3) વાક્ય સુધારીને ફરીથી લખો.

Correct and rewrite the sentence.

(i) માલા જલપાન કરોસિ ।

(ii) રમેશઃ ક્રીડાં કરોમિ ।

(iii) અહં છાત્રં સન્તિ ।

(b) સંસ્કૃત ગદ્યસાહિત્યના વિકાસની વિસ્તારપૂર્વક ચર્ચા કરો.

7

Discuss the development of Sanskrit prose literature in detail.

અથવા/OR

ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ બે)

Write short notes : (any **two**)

(1) હર્ષચરિતની વિશેષતાઓ જણાવો.

Explain the characteristics of Harshcharit.

(2) બાણભટ્ટનું જીવન

Life of Banabhatta.

(3) સંસ્કૃત ગદ્યકાવ્યની વિશેષતાઓ

Specialities of Sanskrit Prose.

3. નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

16

Answer any **four** questions of the following :

(a) શ્લોકની સમજૂતી આપો.

Explain this verse.

एतां विभूतिं योगं च मम यो वेत्ति तत्त्वतः ।

सोऽविकम्पेन योगेन युज्यते नात्र संशयः ॥

(b) શ્લોકની સમજૂતી આપો.

Explain this verse.

संतुष्टः सततं योगी यतात्मा दृढनिश्चयः ।

मर्यर्पितमनोबुद्धिर्यो मद्भक्त स मे प्रियः ॥

- (c) શ્લોકની સમજૂતી આપો.
Explain this verse.
ऊर्ध्वमूलमधः शाखमश्वत्थं प्राहुरव्ययम् ।
छन्दांसि यस्य पर्णानि यस्तं वेद स वेदवित् ॥
- (d) વાક્ય સુધારીને ફરીથી લખો.
Correct and rewrite the sentence.
(1) रमा प्रार्थनां कुर्वन्ति ।
(2) बालकः क्रीडां करोषि ।
(3) अहं अध्ययनं कुर्मः ।
(4) त्वं कर्मयोगी भवन्ति ।
- (e) કથાના લક્ષણો ટૂંકમાં સમજાવો.
Explain the characteristics of कथा in short.
- (f) નીચે આપેલ શબ્દો પર નોંધ લખો : (કોઈપણ બે)
Write notes on the following words : (any **two**)
– गुणत्रयः
– जनार्दनः
– पाण्डवः
– अश्वत्थवृक्षः

4. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ છ)
Answer the following questions in brief : (any **six**)
(1) ભગવાનની મુખ્ય વિભૂતિઓ જણાવો.
Explain the main विभूतयः of God.
(2) ઈશ્વર કોનું યોગક્ષેમ વહન કરે છે ?
Whose योगक्षेम is carrying God ?
(3) પ્રકૃતિના કયા ત્રણ ગુણો છે ?
Which are the three qualities of nature ?
(4) ધ્યાન કરતાં શું શ્રેષ્ઠ છે ?
What is greater than meditation ?
(5) “વૈશ્વાનરઃ” એટલે શું ?
What is the meaning of “वैश्वानरः” ?
(6) कृ, अस् धातुना बीजो पुरुष अकवचन, वर्तमानकालना रूपो ज्ञावो.
Give the forms of the second person singular of कृ, अस् – present tense.
(7) આખ્યાયિકાની વિશેષતા જણાવો.
Explain the speciality of आख्यायिका.
(8) બાણભટ્ટની શૈલી ટૂંકમાં વર્ણવો.
Explain the style of Banabhatta in short.

12

5. (a) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

7

Fill in the blanks with appropriate option :

- (1) સાત મહર્ષિઓ અને ચાર મનુઓ ઈશ્વરના _____ છે.
Seven Maharshies and four Manus are God's _____.
(a) કલ્પિતપુત્રાઃ (b) માનસપુત્રાઃ (c) ઔરસપુત્રાઃ
- (2) કૃષ્ણ વિશ્વરૂપ દર્શન માટે _____ ને દિવ્ય ચક્ષુ આપે છે.
Krishna gives divine eyes to _____ for the વિશ્વરૂપદર્શન.
(a) ધૃતરાષ્ટ્રઃ (b) યુધિષ્ઠિરઃ (c) અર્જુનઃ
- (3) _____ ને આશ્રય લઈને ઈશ્વર જગત સર્જે છે.
God creates the world with the help of _____.
(a) આસુરીવૃત્તિ (b) પ્રકૃતિ (c) જડતા
- (4) અભ્યાસ કરતાં _____ શ્રેષ્ઠ છે.
_____ is greater than study.
(a) જ્ઞાન (b) આલસ્ય (c) રજસ્
- (5) કાદમ્બરીના રચયિતા _____ છે.
_____ is the author of Kadambari.
(a) કાલિદાસ (b) બાણભટ્ટ (c) ભવભૂતિ
- (6) બાણભટ્ટના સમકાલીન રાજા _____ છે.
_____ is the king in the same age of Banabhatta.
(a) હર્ષવર્ધન (b) વિક્રમાદિત્ય (c) દુષ્યન્ત
- (7) ઈશ્વરને _____ અત્યંત પ્રિય છે.
_____ is very dear to God.
(a) અસુર (b) ભક્ત (c) દેવતા

(b) નીચેના જોડકાં જોડો :

7

Match the following columns :

(1) કેશવઃ	(a) અર્જુનઃ
(2) સેનાની	(b) સનાતન અંશઃ
(3) ગુડાકેશઃ	(c) રાગાત્મકં
(4) ક્ષેત્રઃ	(d) કૃષ્ણઃ
(5) જીવાત્મા	(e) ઊર્ધ્વમૂલં
(6) રજસં	(f) સ્કન્દઃ
(7) અશ્વત્થવૃક્ષઃ	(g) શરીરઃ